

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

kunta

Vastaajatahon virallinen nimi

Lappeenrannan kaupunki

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Jari Iskanius

jari.iskanius@lappeenranta.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Lappeenrannan kaupunginhallitus 14.9.2020

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Esityksessä ehdotetaan siirrettäväksi sote-maakuntien järjestämismallille sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävät. Tätä perustellaan erityisesti Järjestäjäkentän pirstaleisuudella ja tarpeella vahvistaa valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen Järjestämisessä. Monilla alueilla on jo perustettu omaehtoisesti kuntayhtymiä, joissa sosiaali- ja terveyspalvelujen Järjestämismallin vastuu on annettu suurempiin yksiköihin.

Etelä-Karjalassa sosiaali- ja terveystalvelujen kokonaisuudesta on vastannut Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Eksote, jo kymmenen vuoden ajan ja myös pelastustoimen tehtävät on hoidettu maakunnallisesti. Näiltä osin alueella on jo hyvä kokemus maakunnallisesta toimintamallista ja yhteistyöstä.

Uudistuksen tavoitteena on terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen, palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden lisääminen ja kustannusten kasvun hillintä. Väestön ikääntymisen, palvelukysynnän kasvun ja julkisen talouden paineiden vuoksi tarve sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiselle on olemassa. Uudistus tarvitaan ja sen lähtökohdat ovat pääasiassa hyvät.

Uudistuksen tavoitteet tähtäävät väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen ja tämä on kannatettavaa. Tuleville kunnille jää vahva rooli väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä. Sote-maakuntien tehtävänä on myös väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen. Onnistuminen tässä tehtävässä edellyttää riittävää rahoitusta ja yhteistyötä eri tasoilla ja eri suuntiin niin kunnilta kuin sote-maakunniltakin. Etelä-Karjalassa on luotu hyvä verkostomainen malli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöhön, jossa maakunnallisella toimijalla, Eksotella, on ollut vahva rooli maakunnallisen työn koordinoimisessa ja kuntien sekä järjestöjen ja yritysten tukemisessa tässä tehtävässä.

Lappeenrannan kaupungin kokemuksen mukaan on kannatettavaa, että maakunnallinen toimija koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä alueella ja vastaa esimerkiksi väestötason tiedon tuottamisesta ja kuntien tukemisesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä. Synkronoimalla yhteen maakunnan tasolla hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet niin sosiaali- ja terveydenhuollon kuin kuntien ja muiden toimijoiden osalta, voidaan saada väestötasolla huomattavasti suurempaa vaikuttavuutta. Näiltä osin sote-maakunnan roolia maakunnallisen työn koordinoijana tulisi lakiesityksessä vahvistaa/täsmentää.

Eksote on vastannut sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisestä alueella jo kymmenen vuoden ajan. Kunnat ovat vastanneet toiminnan rahoittamisesta ja omistajaohjauksesta. Lakiesityksessä sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuu ja myös merkittävä osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävistä siirtyy sote-maakunnille, joiden

rahoittamisesta vastaa valtio. Kunnilta häviää rahoitusvastuu ja siten myös yksi merkittävä väline vaikuttaa esim. sivistystoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhdyspinnalla tehtävään työhön ja sen resurssointiin. Sote-maakunnan yhteistyöhön kuntien kanssa tulisi lakiesityksessä kiinnittää enemmän huomiota. Toimiva yhteistyö tulevien sote-maakuntien ja kuntien kesken on kriittistä väestön hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi ja päällekkäisen työn välttämiseksi. Sote-maakuntien ja kuntien neuvottelumenettelylle tulisikin luoda esitystä vahvemmat raamit ja seurantaehdot ja noudattaa näiltä osin samaa rytmiä kuin valtion ja sote-maakuntien neuvotteluissa. Kunnat ja kaupungit tulee sitoa vahvasti mukaan sekä muutoksen valtakunnan että aluetason valmisteluun, jotta voidaan varmistaa eheät palvelukokonaisuudet myös kunnan ja sote-maakunnan yhdyspinnalla olevissa palveluissa ja turvata kuntien toimintaedellytykset myös esityksen mukaisiin tehtäviin (mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen).

Etelä-Karjalassa on kertynyt hyvä kokemus käytännön tasolla yhdyspintatyöstä. Esityksen mukaan sote-maakunta vastaisi oppilas- ja opiskeluterveydenhuollon kokonaisuudesta myös kuraattori- ja psykologipalveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta. Etelä-Karjalassa tästä on jo yli 10 vuoden kokemus ja sekä Eksote että kunnat ovat malliin tyytyväisiä:

moniammatillinen työ on syventynyt ja korostunut. Julkaisussa "Rajapinnoista yhdyspintoihin", Kehittämisalioite kunnan ja maakunnan yhteistyöstä, Kuntaliitto 2016, sivun 27 kokemuspuheenvuorossa on kuvattu kokemuksia oppilashuollon maakunnallisesta järjestämisestä sekä Eksoten että kuntien näkökulmasta. Lappeenrannan kaupungin kokemuksen mukaan opiskeluhuollon kuraattorien ja psykologien kytkeytyminen koulu- ja oppilaitosyhteisöihin sekä yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen voidaan varmistaa työntekijöiden hallinnollisesta sijoittumisesta riippumatta. Opiskeluhuollon palvelujen sijoittuminen kokonaisuudessaan sote-maakuntiin mahdollistaa myös yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistamisen ja kehittämisen yhtenä kokonaisuutena. Lappeenrannan kaupungin kokemuksen mukaan on hyvä, että maakunnallinen toimija vastaa oppilas- ja opiskeluhuollon kokonaisuudesta. Samalla on kuitenkin varmistettava saumaton yhteistyö kuntien sivistys-, liikunta-, kulttuuri- ja nuorisotoimeen. Lappeenrannan kaupungin näkemyksen mukaan sote-maakunnilla tulee olla mahdollisuus arvioida yhteistyössä alueen

kuntien kanssa omista lähtökohdistaan, mikä on kustannustehokkain ja alueen asukkaiden palvelutarpeisiin parhaiten vastaava yhdyspinnoille muodostuva hallinnollinen palvelurakenne. Vastaavia yhdyspintoja kuin oppilas- ja opiskeluterveydenhuolto kuntien ja sote-maakunnan kesken tulee olemaan niin lapsi- ja perhe-, maahanmuutto-, vammais-, ikäihmisten - kuin työllisyyspalveluissakin.

Laaja lakiesitys tähtää peruspalvelujen vahvistamiseen ja integraation syventämiseen. Vahva panostus peruspalvelujen kehittämiseen niin sosiaali- kuin terveydenhuollossa on kannatettavaa. Myös erityis-/erikoistason integraatiota on edistettävä. Painopisteen siirtyminen peruspalveluihin niin, että erityispalvelut ovat peruspalveluja tukemassa, on erittäin hyvä ja ennaltaehkäisee raskaampien palvelujen tarvetta. Erityisesti tulisi panostaa ennakoiviin ja kasvuympäristöön suuntautuviin palveluihin. Tämä edellyttää sote-maakunnalta riittävää rahoitusta, monialaista ja -suuntaista yhteistyötä, riittävää ja ammattitaitoista henkilöstöä ja osaamista. Kasvuympäristöön suuntautuvassa työssä yhteistyö kuntien kanssa on kriittistä. Riittävät, oikea-aikaiset ja yhdenvertaiset palvelut vähentävät kansalaisten eriarvoisuutta. Palvelujen yhdenvertainen saavutettavuus maantieteellisesti koko maan tasolla voi olla haasteellista. Esitetyt lakiluonnokset huomioivat hyvin digitalisaation tuomat mahdollisuudet ja panostamalla digipalveluihin palveluiden saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta voidaankin parantaa. Kaupunkiseutujen ja pienempien kuntien erilainen palvelutarve tulee huomioida. Kustannussyistä palveluita joudutaan myös keskittämään, kuten on jouduttu tekemään jo nykyisinkin. Sote-maakunnalle siirtyvissä tehtävissä ja kustannuksissa on eritelty ne tehtävät, jotka nykyisin kuuluvat kunnalle. Jotta sote-maakunta pystyy aidosti miettimään kokonaistaloudellista palveluverkkoa tulevaisuudessa, on välttämätöntä, että KELAn vastuulla olevat matkakulukorvaukset siirretään sote-maakunnan vastuulle. Tällä vältetään myös sotemaakunnan mahdollinen osaoptimointi palveluverkkoa kehitettäessä.

Lakiluonnoksissa painottuu vahva sote-maakunnan järjestäjän ja tuottajan rooli ja riittävä oma palvelutuotanto: uudistus perustuu julkisen sektorin palvelutuotantoon, jota täydentävät yksityinen ja kolmas sektori. Lappeenrannan kaupungin näkemyksen mukaan palvelujen yhdenvertainen saavutettavuus edellyttää myös jo olemassa olevan yksityisen

palvelusektorin ja kolmannen sektorin palvelujen hyödyntämistä ja näihin luotujen palvelumallien kuten palvelusetelin käyttöä kuten tähänkin asti on menetelty. Myös kustannustehokas palveluverkko edellyttää jo olemassa olevan palveluvalikon hyödyntämistä. Paikallisilla sosiaali- ja terveydenhuollon yrityksillä on myös merkittävä vaikutus kaupungin elinvoimaan ja työllisyyteen ja näiltä osin olemassa olevat julkisen sektorin ja yksityisen/kolmannen sektorin yhteistyömallit on hyvä turvata ja kehittää niitä myös jatkossa alueen palvelutarpeen vaatimusten mukaisesti. Lakiesitys ei anna selkeää vastausta siihen, mikä on riittävä oma palvelutuotanto ja esitystä tulisikin selkeyttää tältä osin tulkintojen välttämiseksi.

Uudistus muuttaa kaikkien kuntien rahoitusmallia ratkaisevasti. Kuntien rahoituksessa tapahtuvia muutoksia voidaan pitää kuntien kannalta vähintäänkin yhtä merkittävänä kuin järjestämisvastuun siirtoa sote-maakunnille. Lisäksi uudistus ja sen rahoituslaskelmien ajankohta tuovat poikkeuksellista epävarmuutta kuntien tulevien vuosien talouteen tilanteessa, jossa epävarmuus on erityisesti koronaviruspandemian johdosta merkittävästi kasvanut. Koronan vaikutukset tulisikin arvioida erikseen uudistuksen rahoituslaskelmien näkökulmasta, jotta kunnat ja tulevat sote-maakunnat pystyvät vastaamaan uudistukselle asetettuihin tavoitteisiin.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Kyllä pääosin.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Lakiesitys mahdollistaa pääsääntöisesti demokratian toetutumisen. Maakuntalain säännökset valtuuston vaaleista, päätöksenteosta ja asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksista vastaavat pitkälti kuntalain säännöksiä ja tämä muodostaa hyvän ja toimivan pohjan. Valtion vahva taloudellinen ja toiminnallinen ohjaus jättää kuitenkin kysymysmerkkejä siitä, mikä on paikallisen demokratian tosiasiallinen merkitys ja mahdollisuudet. Valtion ohjaus tulisikin keskittää vain välttämättömiin kohteisiin. Sote-maakunnille tulee jäädä riittävää päätösvaltaa huomioida alueelliset erityispiirteet. Esimerkiksi jo olemassa olevat toimivat palvelukokonaisuudet ja yhdyspinnoille muodostuneet/muodostuvat toimivat alueelliset palvelurakenteet tulisi pystyä mahdollistamaan lainsäädännöllä.

Kuntien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin sote-maakunnan ja kuntien yhdyspinnoilla olevissa asioissa tulisi kiinnittää huomiota. Kunnille jää laaja väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuu ja merkittävä yhdyspinta muun muassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä eri ikäryhmien palveluissa sekä erityisesti oppilas- ja opiskeluterveydenhuollossa. Kuntien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuutta esimerkiksi tulevan sote-maakunnan strategian valmisteluprosessissa ja palveluverkon suunnittelussa tulisikin vahvistaa. Esimerkiksi oppilas- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut tulee tuottaa lähellä kasvu ympäristöä. Näiden osalta palveluverkon suunnitteluvastuu on kunnilla.

Esityksessä on hyvin huomioitu vaikuttamistoimielimet kuten vanhus – ja vammaisneuvostot ja nuorisovaltuusto. Sote-maakunnalla tule olla myös edustaja tai suora yhteys kunnallisissa vaikuttamistoimielimissä, jotta voidaan turvata myös alueellinen keskustelu maakunnallisen näkökulman rinnalla. Sote-maakunnan tulisi tehdä myös tiivistä yhteistyötä kunnissa toimivien neuvostojen ja esimerkiksi alue- ja asiakasraatien kanssa erityisesti alueellisia palveluverkkoratkaisuja suunniteltaessa ja huomioida nämä päätösten valmistelussa.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä pääosin

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä pääosin

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella

tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

kyllä pääosin

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

41 § Sote-maakuntastrategia: ”Sote-maakunnalla on oltava strategia, jossa sote-maakuntavaltuusto päättää sote-maakunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Sote-maakunnan strategiassa tulee ottaa huomioon:

1) asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sote-maakunnan tehtävälalla (täydennetään sana terveyden)

7) sote-maakuntien ja kuntien ja muiden toimijoiden välinen yhteistyö (lisätään kohta 7)

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

6 § Vähäriskisen liiketoiminnan määritelmä tulisi täsmentää

8 § Tehtäväsiirrot kuntien kanssa

Sote-maakunnille siirtyy vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen järjestämisestä. Järjestämisvastuu on kuvattu lakiesityksessä selkeästi ja nojaa voimassa olevaan sosiaali- ja terveydenhuollon substanssilainsäädäntöön (Sote-järjestämislaki 3 §). Etelä-Karjalassa on järjestämisvastuun siirrosta jo hyviä kokemuksia ja sosiaali- ja terveystalouden yhdyspintaan on muodostunut pitkälti toimivat yhdyspinnat niin oppilas- ja opiskeluterveydenhuollossa, lapsi- ja perhepalveluissa jne. Paikallisesti hyväksi koetut toimintamallit tulisi pysytää turvaamaan ja sote-maakunnilla tulee olla mahdollisuus arvioida yhteistyössä alueen kuntien kanssa omista lähtökohdistaan, mikä on kustannustehokkain ja alueen asukkaiden palvelutarpeisiin parhaiten vastaava yhdyspinnalle muodostuva hallinnollinen palvelurakenne (ks. vastaus 24).

14 § Sote maakunnan ja kuntien neuvottelu

Kuntien ja sote-maakunnan yhteistyön varmistamiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Sote-maakuntalain 14 § mukaan ”sote-maakunnan on neuvoteltava sen alueen kuntien kanssa valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta”. Valtuustokausittainen minimi ei ole riittävä väestön hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen tai esimerkiksi lapsi- ja perhepalveluiden yhdyspinnalla tapahtuvan työn sopimiseksi tai äkillisiin muutoksiin reagoimiseksi (esim. Covid-19). Sote-järjestämislain 23 § mukaan Sosiaali- ja terveysministeriön neuvottelee erikseen kunkin sote-maakunnan kanssa vuosittain ja seuranta, arviointi, tavoitteenasetanta sekä toimenpide-ehdotukset koskevat muun muassa ”3) hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja tätä koskevaa yhteistyötä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa”. Kunnilla on merkittävä operatiivisen tason ja kehittämistyön yhdyspinta sote-maakunnan kanssa ja näiltä osin neuvottelutiheys ja -malli (seuranta, arviointi, tavoitteenasetanta ja toimenpide-ehdotukset) tulisi noudattaa sosiaali- ja terveysministeriön ja sote-maakuntien neuvottelumenettelyä ja -tiheyttä. Lappeenrannan kaupungin nykykokemuksen mukaan kuntien ja sote-maakuntien neuvottelut yhdyspintoja koskevissa asioissa tulisi olla vuosittain. Kuntien rooli sosiaali- ja terveysministeriön

neuvotteluissa jää myös epäselväksi: kuullanko kuntien näkemystä siitä, miten sote-maakunta on onnistunut hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä ja tätä koskevassa yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Esitetystä valtuustokausittaisesta neuvotteluista puuttuu myös sitovuus. Esityksen perusteluissa viitataan sopimukseen, jonka sote-maakuntien ja kuntien valtuustot voisivat hyväksyä, mutta säädöksissä tämä ei tule esille. Lappeenrannan kaupungin näkemyksen mukaan kunnilla ja tulevilla sote-maakunnilla on jo merkittävä määrä eri suunnitelma-/ohjelmavelvoitteita. Neuvottelut voisikin sitoa jo olemassa oleviin maakunnallisiin suunnitelmiin kuten hyvinvointikertomukseen ja – suunnitelmaan tai esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan (lastensuojelulaki 12 §). Näiltä osin lastensuojelulain pykälät tulee muokata vastaamaan uutta toimintaympäristöä: suunnitelma tulee hyväksyä sekä kuntien että sote-maakunnan valtuustoissa ja sen seurantaan ja arviointia pitää täsmentää. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 12 §:n mukaan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattava: opiskeluhuollon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet; arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta; toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja opiskelijoiden varhaista tukea; tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskeluhuollon laadunarvioinnista. Lappeenrannan kaupunki näkee, että näiltä osin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa voisi hyödyntää kuntien ja sote-maakunta yhteistyön sitovuuden vahvistamiseen ko. palveluiden osalta. Myös muista substanssilainsäädännöistä löytyy jo olemassa olevia tulevan sote-maakunnan ja kuntien yhteisiä suunnitelmavelvoitteita ja yhdyspintoja (ks. viimeinen kappale).

Kunnan ja sote-maakunnan neuvotteluiden sitovuuden lisäksi olisi hyvä täsmentää neuvottelun/sopimuksen seuranta, arviointia ja raportointia joko perusteluihin tai säädöksiin. Etelä-Karjalassa toimii maakunnallinen hyvinvointityöryhmä ja kaikissa alueen kunnissa omat paikalliset hyvinvointityöryhmät. Vastaava rakenne on muodostettu myös monille muille alueille. Maakunnallisia ja paikallisia hyvinvointityöryhmiä, voisi hyödyntää sote-maakunnan ja kuntien yhdyspintatyön seurannassa ja arvioinnissa. Lisäksi Lapsi- ja perhepalvelujen muutos-ohjelman (LAPE) aikaan käynnistettiin monessa maakunnassa ns. LAPE-työryhmät. Vastaavien monialaisten ryhmien toiminta tulee varmistaa jatkossakin. Etelä-Karjalaan maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelusta on vastannut jo pitkään Eksoten alainen sosiaalitoimi yhteistyössä alueen kuntien ja järjestöjen kanssa ja sen toimeenpanosta ja seurannasta on vastannut maakunnallinen LAPE-työryhmä.

Ilman lainsäädännön velvoitetta tai ohjausta on vaarana, että sote-maakunnan ja kuntien väliset neuvottelut ja sen seuranta ja arviointi jää paikallistasolla nimelliseksi ja kunnilla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa esim. oppilas- ja opiskeluhoitojen palvelujen kehittämiseen ja resurssointiin. Sote-maakuntien ja kuntien yhdyspintoja ja yhteisiä suunnitelmavelvoitteita on myös monilla muilla alueille kuten:

- maahanmuuttopalveluissa, joiden toteuttamisesta Etelä-Karjalassa on sovittu maakunnallisessa kotouttamisohjelmassa (Kotouttamislaki 32§)
- ikäihmisten palveluiden kehittämisessä, jota ohjaa muun muassa suunnitelma ikääntyneen väestön tukemisesta (Vanhuspalvelulaki 980/2012, 5§)
- työllisyyden edistämisen yhdyspinnassa erityisesti, työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (Laki työllistymistä edistävästä yhteispalvelusta 1369/2014 / kuntouttava työtoiminnan malli Etelä-Karjalassa) ja

- vammaispalveluiden yhdyspinnassa (VAMPO, vammaispalvelulain ja kehitysvammalain uudistaminen).

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

kyllä pääosin

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä pääosin

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Ei kantaa.

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

12 § Yksityiseltä palveluntuottajalta kiellettävät ostot-kohta 3) tulee poistaa.

Nykyisen käytännön mukaan usealla alueella ei voida toteuttaa ympärivuorokautista päivystystä ilman ostopalvelusopimuksia. Jos tämä kielletään, tekee se monessa maakunnassa ympärivuorokautisen päivystyksen toteuttamisesta mahdotonta.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

3 § Suhde muuhun lainsäädäntöön

Järjestämisvastuu on kuvattu lakiesityksessä selkeästi ja nojaa voimassa olevaan sosiaali- ja terveydenhuollon substanssilainsäädäntöön. Etelä-Karjalassa on järjestämisvastuun siirrosta jo hyviä kokemuksia ja sosiaali- ja terveystalouden yhdyspintaan on muodostunut pitkälti toimivat yhdyspinnat. Lappeenrannan kaupunki pitää järkevänä, että tulevilla sote-maakunnalla on järjestämisvastuu sosiaali- ja terveystalouden kokonaisuudesta substanssilainsäädännön mukaisesti. Jo olemassa olevat toimivat monialaiset palvelumallit ja verkostot tulisi pystyä turvaamaan.

Etelä-Karjalassa Eksote on vastannut koko maakunnan alueella vaikeimmin työllistettävien palvelukokonaisuudesta. Etelä-Karjalassa on kehitetty yhteistyössä ja paikalliseen sopimukseen pohjautuen Kakkois-Suomen Te-toimiston kanssa monialaista yhteispalvelua tarvitsevien työnhakijoiden palvelukokonaisuus, johon on kytketty Te-palvelujen vaikeimmin työllistettävien palveluohjauksesta vastaavien työntekijöiden työpanos. Alueen kunnilla ei ole ollut mahdollisuutta hakeutua valtakunnallisiin Työllisyyden kuntakokeiluihin, koska palvelukokonaisuudesta on vastannut maakunnallinen sote-kuntayhtymä ja kuntayhtymillä ei ole ollut mahdollisuutta hakeutua kokeiluihin eikä alueella ole haluttu rikkoa toimivaa sopimukseen pohjautuvaa toimintamallia. Paikalliseen sopimukseen ja yhteistyöhön perustuvalla toimintamallilla on saatu merkittäviä tuloksia ja vaikutuksia etenkin pitkäaikaistyöttömien aktivoinnissa ja työllistämässä. Asiakkaiden monialaisiin palvelutarpeisiin (sosiaali- ja terveys) on pystytty vastaamaan tehokkaasti. Kunnilla on ollut vahva rooli tarjota palkkatukityötä, kuntouttavan työtoiminnan paikkoja ja sekä huolehtia alueen elinvoiman edistämisestä. Lappeenrannan kaupunki pitää järkevänä, että sote-maakunnilla on järjestämisvastuu myös kuntouttavasta työtoiminnasta, joka on sosiaalihuoltolain alaista toimintaa. Sosiaalihuoltolain alaiset toiminnot tulee siirtää kokonaisuudessaan yhden toimijan vastuulle palvelukokonaisuuksien näkökulmasta. Ei ole tarkoituksenmukaista pilkkoa sosiaalityön yhdyspintaa ja hajauttaa henkilöstöä eri organisaatioihin. Kunnilla voi ja tulee olla jatkossakin mahdollisuus tarjota kuntouttavan työtoiminnan paikkoja sekä palkkatuetta työtä sote-maakunnan rinnalla. Sen sijaan asiakasyhdyspinnan, asiakasohjauksen ja palvelujen yhteensovittamisen päävastuu tulisi olla sote-maakunnilla.

Etelä-Karjalassa Eksote on vastannut alkuvaiheen maahanmuuttopalveluista ja yhdyspinta varhaiskasvatuksen, opetustoimen, nuorisotoimen mm. Ohjaamon ja liikunta- ja kulttuuripalveluiden kanssa on hioutunut toimivaksi. Etelä-Karjalaan on muotoutunut erittäin toimiva ja kustannustehokas verkostomainen toimintamalli kotouttamispalvelujen ympärille. Lappeenrannan kaupunki pitää tärkeänä, että lainsäädäntö mahdollistaa jo olemassa olevien kustannustehokkaiden alueellisesti sovittujen toimintamallien säilyttämisen. Väestöpohjalta pienemmissä maakunnissa ei ole tarkoituksenmukaista hajauttaa esimerkiksi kotouttamisen asiantuntijoiden työpanosta eri kuntiin. Monialaista neuvonta- ja ohjauspalvelua on Etelä-Karjalassa pystytty kehittämään yhteistyössä. Eksote on myös vastannut alueella maakunnallisen kotouttamisohjelman laadinnasta yhteistyössä kuntien ja eri toimijoiden kanssa. Maakunnalliseen kotouttamisohjelmaan on laadittu kuntakohtaiset liitteet ja asiakirja on hyväksytty sekä kuntien että Eksoten valtuustoissa.

Paikallisesti hyväksi koetut toimintamallit tulisi pysytä turvaamaan ja sote-maakunnilla tulee olla mahdollisuus arvioida yhteistyössä alueen kuntien kanssa omista lähtökohdistaan, mikä on kustannustehokkain ja alueen asukkaiden palvelutarpeisiin parhaiten vastaava yhdyspinnoille muodostuva hallinnollinen palvelurakenne. Lainsäädännön tulee mahdollistaa alueellisten ratkaisujen huomioiminen.

6 § ja 7 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa ja sote-maakunnassa

Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät on kuvattu kuntalain mukaisesti. On kuitenkin huomioitava, että kuntalaki on kirjoitettu tilanteessa, jossa kunnat ovat vastanneet myös sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisestä. Vaikka hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on pitkälti muita toimenpiteitä kuin mistä sosiaali- ja terveystalvelut vastaavat, on sosiaali- ja terveystoimen asiantuntemuksella ollut merkittävä rooli kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä. Esityksessä tulisi täsmentää sote- maakunnille vahvempi rooli alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn koordinoinnista ja kuntien tukemisesta tässä tehtävässä. Etelä-Karjalassa on hyviä kokemuksia tästä yhteistyömallista ja käytännössä maakunnallinen toimija on koordinoinut eri toimijoiden tavoitteita ja toimenpiteitä yhteen muun muassa hyvinvointikertomuksen ja – suunnitelmaan avulla. Maakuinnallisella koordinaatiolla pystytään suuntaamaan eri toimijoiden tavoitteita ja toimenpiteitä yhteen ja saamaan parempaa väestötason vaikuttavuutta. Etelä-Karjalassa Eksote on myös tuottanut kunnille sosiaali- ja terveystalvelujen kautta kertyvää indikaattoritietoa ja tukenut tietojen analysoinnissa. Ajantasaisen tiedon välittämisen velvollisuus olisi hyvä kirjata erikseen näkyviin sote-maakuntien tuottamaan asiantuntijatukeen kunnille.

Kunnille ja sote-maakunnille on luotu omat hyte-kertoimet tai kannustimet (rahoituslaeissa). Kunnille ja sote-maakunnille tulisi luoda kannustinjärjestelmä myös yhteisen työn tekemiseen, muuten on vaarana, että syntyy sisällöllisiä katvealueita. Kannustinjärjestelmän tulisi kattaa myös alueen järjestötoimijat. Järjestöjen työn tukeminen on jäämässä sekä kuntien että sote-maakuntien vastuulle. Perusteluissa todetaan, että kunnilla olisi jatkossakin mahdollisuus tukea järjestöjen toimintaa esimerkiksi huolehtimalla järjestöjen avustuksista eri toimialoilla, tarjoamalla järjestöille tiloja ja ohjaamalla kuntalaisia järjestöjen toiminnan piiriin. Myös sote-maakunnilla olisi vastaavat mahdollisuudet ja harkintansa mukaan myöntää myös avustuksia järjestöille. Lappeenrannan kaupungin kokemuksen mukaan kunnan on miltei mahdotonta arvioida esim. lukuisten potilasjärjestöjen työn vaikuttavuutta ja tarpeellisuutta avustuksia jaettaessa tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuu ja operatiivisen tason järjestöyhteistyö on toisaalla. Järjestöjen toimintaedellytysten näkökulmasta olisi selkeintä, jos maakunnalle annettaisiin selkeä

vastuu tukea järjestämisvastuullaan olevien (sote- ja pela) järjestöjen toimintaa. Lisäksi sote-maakuntien ja kuntien olisi hyvä linjata valtuustokausittain, miten alueella järjestöjen toimintaedellytykset turvataan ja vuosittain sopia talousarviovalmistelun yhteydessä avustustoiminnan raameista ja reunaehdoista huomioiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen alueelliset tarpeet.

8 § Sosiaali- ja terveyden huollon järjestämisvastuu

Riittävä oma palvelutuotanto tulee täsmentää, jotta vältytään tulkinnoilta. Lainsäädännön tulee turvata jo olemassa olevat hyvin toimivat monituottajamallit myös tulevaisuudessa. Yksityisellä ja kolmannen sektorin sote-palvelutuotannolla on myös merkittävä kuntien elinvoimaa ja työllisyyttä vahvistava rooli.

10§ Asiakkaiden palvelujen yhteensovittaminen

Lakiehdotuksissa kuntien ja sote-maakunnan välisiin yhteistyömuotoihin tai -rakenteisiin viitataan, mutta yhteistyökäytäntöihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Sivistys- ja sote-palveluiden yhteisiä käyttäjiä ovat erityisesti lapset, nuoret ja perheet. Näiden matalan kynnyksen palveluiden integraatiosta ja sujuvuudesta eli palvelujen yhteensovittamisesta yli sote-maakunnan ja kunnan yhdyspinnan tulee huolehtia jatkossakin. Yhteisillä asiakaspinnoilla toimivat palvelut tarvitsevat tuekseen selkeät yhteistyörakenteet ja tiedonkulun kunnan ja sote-maakunnan välille. Lappeenrannan kaupungin huomioita palvelujen yhteensovittamista sote-maakunnan ja kuntien yhdyspinnassa on myös kuvattu kysymyksissä 10 ja 24. Yhtenä esimerkkinä palvelujen yhteensovittamisesta on perhekeskukset. Perhekeskustoimintamallia on kehitetty valtakunnallisessa ohjauksessa jo edellisen hallituksen aikana ja kehitystyö on jatkunut alueilla. Vähintään lakiesityksen perusteluihin olisi hyvä saada maininta perhekeskuksesta yhtenä esimerkkinä palvelujen yhteensovittamisesta ja palvelukokonaisuudesta, jos perhekeskustoimintamalli on edelleen valtakunnallinen sote-maakunnan ja kuntien yhdyspinnoilla oleva pitkän tähtäyksen kehittämiskohde. Jos perhekeskustoimintamalli jää pois lainsäädännöstä tai sen perusteluista on uhkana, että kehitystyö jää kesken tai kuihtuu. Kehitystyötä on Etelä-Karjalassa tehty kuntien, Eksoten ja järjestötoimijoiden kesken aktiivisesti.

Oppilas- ja opiskeluhuollon palvelut siirtyvät kokonaisuudessa sote-maakunnan järjestämisvastuulle. Etelä-Karjalassa on tästä yhteistyöstä jo 10 vuoden hyvä kokemus ja toimivat yhteistyömallit (ks. kysymys 1 vastaus). Esityksestä ei käy kuitenkaan ilmi, millä perusteilla palvelujen resursointi ja ohjaus sote-maakunnassa tehdään ja miten kunta voi siihen vaikuttaa. Etenkin lasten, nuorten ja perheiden näkökulmasta hallinnolliset rakenteet ei saisi heijastua asiakasyhdyspintaan.

Muut huomiot

Kielelliset kysymykset on huomioitu pääsääntöisesti hyvin esityksessä. Kielellisten oikeuksien näkökulmasta tulee varmistaa myös muut kuin ruotsia äidinkielenään puhuvien palvelut, kuten saamea tai viittomakieltä äidinkielenään puhuvat sekä vaihtoehtoisia kommunikaatiotapoja käyttävät.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Kohtaan 2 lisättävä muut viranomaiset.

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Kaluston hankinnan, sijoituksen, logistiikan ja käytön osalta huomioitava muiden viranomaisten ja apua antavien järjestöjen (mm. SPR) kalusto ja sen sijoitus.

Suomen ja Venäjän välisen lähialueyhteistyön osalta kalustollinen valmius tulee sijoittaa mm. Kaakkois-Suomeen (Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson yhteiskäyttöön).

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Valtakunnallinen keskitys yhteen (hälyttäminen, varustaminen jne.) paikkaan.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

5 § Tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin yhden tai useamman sote-maakunnan järjestettäväksi.

- Saimaan öljyvuotokorjauksen torjunnan keskittäminen (esim. Etelä-Savon maakunta)
- Suomen ja Venäjän välisen lähialueyhteistyön keskittäminen Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson pelastuslaitoksille.

13-14§:t

Sisäministeriön ja aluehallintovirastojen välinen toimivalta ja työnjakoa pelastustoimen ohjauksessa ja valvonnassa tulee selkeyttää. Tämän perusteella tulee tarkoituksenmukaisempana vaihtoehtona arvioida siirtymistä pelastustoimen valtakunnallisen johtamisen, ohjaamisen, yhteensovittamisen ja kehittämisen osalta kaksipuolaiseen johtamisjärjestelmään. Kaksipuolainen johtamisjärjestelmä selkeyttäisi ja tehostaisi pelastustoimen valtakunnallista johtamista asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

Etelä-Savon maakuntaan

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei pääosin

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensaatiosäntely hyväksyttävä?

ei pääosin

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei kantaa

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Ei kantaa.

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä pääosin

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

19 §: Täsmennetään pykälässä, että myös sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämiseksi perustettujen yhteistoiminta-alueiden varat, velat ja sitoumukset siirtyvät sote-maakuntiin.

22 §: Lisätään kunnan oikeus saada korvaus omaisuuden siirrosta. Korvauksen määrä vastaa siirtohetkellä kunnan kirjanpidossa olevaa tasearvoa. Perustuslakivaliokunta otti kantaa asiaan jo edellisen uudistuksen valmistelussa.

23 §: Lisätään 2 momentti, jossa säädetään kunnan oikeudesta saada täysi korvaus lomapalkkavelasta, jonka se on maksanut yhteistoiminta-alueelle muodostaessaan vapaaehtoisen kuntaa suuremman sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteistoiminta-alueen. Vastaavassa tilanteessa syntynyt lomapalkkavelka, jonka kunta yhä on velkaa yhteistoiminta-alueelle, kirjataan peruspääomaa vastaan. Lisäys on välttämätön, jotta nämä kunnat eivät joudu eriarvoiseen asemaan niiden kuntien kanssa, joiden henkilöstö vasta sote-maakunnan aloittaessa siirtyy pois kunnan palveluksesta.

31 §: Muutetaan 1 momentin alkuosa: ”Edellä 19 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien ja HUS-sairaanhoitopiirin jäsenkuntien on katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä kuntalain

(410/2015) säännösten mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä sote-maakuntaan ja HUS-maakuntayhtymään.” muotoon: ”Edellä 19 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien ja HUS-sairaanhoidopiirin jäsenkuntien on katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä kuntalain (410/2015) säännösten mukaisesti. ennen kuntayhtymän siirtämistä sote-maakuntaan ja HUS-maakuntayhtymään. Siltä osin kuin kuntayhtymällä on varojen, velkojen ja sitoumusten siirtohetkellä kattamatonta alijäämää enintään hyväksytyä taloussuunnitelmaa vastaava määrä, siirtyy tämä osuus maakunnalle saamiseksi jäsenkunnilta hyväksytyyn taloussuunnitelman mukaisin ehdoin elleivät maakunta ja kunta toisin sovi. Kuntayhtymä voi kattaa alijäämää myös peruspääomaa alentamalla.”

Covid-19-epidemian talousvaikutukset kuntayhtymille ovat vielä epäselvät. Tällä korjauksella estetään, että uudistuksen takia jäsenkuntien maksukyky kiristyy kuntalain säännösten vastaisesti. Lisäksi 31 § tulee yhteensovittaa valmisteilla olevan Kuntalain väliaikaisen muuttamisen koskien alijäämien kattamista kanssa.

41 §: 2 momentin mukainen muutettuna siten, että laskennallinen korotustarve tulee laskea 0,25 %-yksikköön tai 3 miljoonaan euroon. Lakiesityksen mukainen 0,7 prosenttiyksikkö on kuntien kantokykyyn nähden liian korkea. Ilman erillistä euromääräistä raja-arvoa vähintään keskisuuren kaupungin korvausraja nousee niin korkeaksi, ettei erittäin merkittävänkään menetyksen kohdalla olisi mahdollisuutta saada korvausta.

41 §: Lisätään 4 momentti, jonka mukaan siltä osin kuin kunnan omaisuuteen kohdistuva arvonlennus / kustannus ylittää kompensatiomenettelyssä kunnan saaman korvauksen, omaisuuden arvonlennus kirjataan kunnan kirjanpidossa peruspääomaa vastaan, jollei kunta toisin päättä.

49 §: lisätään 2 momentti, jonka mukaan kunnan tai kuntayhtymän siirtäessä omistamansa sote- ja pela-rakennuksen tai -kiinteistön kuntakonserniin kuuluvan yhteisön omistukseen viimeistään 31.12.2026, konserniin kuuluvan yhteisön ei ole suoritettava varainsiirtovero saannostaan. Koska kunnat joutuvat lainsäädännön perusteella yhtiöittämään sote-rakennusten vuokraustoiminnan, on tämä voitava tehdä ilman veroseuraamuksia.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Aikataulu on tiukka, mutta periaatteessa mahdollinen, jos myös rahoituksesta (määräytyminen, verotus jne.) pystytään sopimaan. Etelä-Karjalassa sekä sosiaali- ja terveystalvelujen että pelastustoimen maakunnalliset hallinnolliset rakenteet ovat jo olemassa.

Kysymys 35: Lappeenrannan kaupunki ei ensisijaisesti ota kantaa, sillä sote-palvelujen näkökulmasta alueen tulisi itse pystyä ratkaisemaan tilanne. Aluekehityksen näkökulmasta Etelä-Karjalassa tehdään tiivistä yhteistyötä mm. Saimaan alueen matkailussa ja turvallisuusasioissa esimerkiksi pelastustoimien kanssa. Kun valinta tulee tehdä lausuntopohjan rakenteen johdosta, Lappeenrannan kaupunki valitsee Etelä-Savon.

Kysymykseen 36: Uudenmaan erillisratkaisulla tehtävät muutokset eivät saisi vaikuttaa yhteistoiminta-alueen toimintaan heikentävästi.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodelta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

kyllä pääosin

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei pääosin

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä pääosin

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

kyllä pääosin

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

kyllä

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

26 §: Lisätään momentti, jossa säädetään kiellosta siirtää kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta tai opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettujen lakien mukaista rahoitusta tämän lain nojalla myönnettävän rahoituksen katteeksi. Myöskään verontilityslain mukaista kuntien jako-osuutta yhteisöverosta ei saa muuttaa tämän lain nojalla myönnettävän rahoituksen katteeksi.

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Covid-19-pandemian talousvaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin siirtyvien kustannusten laskennassa on pystyttävä huomioimaan. Koska kansantalouden näkökulmasta on järkevää resursoida pandemian hoitoon ja sen seurauksena esille nouseviin palvelutarpeisiin, on välttämätöntä, että valtio osoittaa väliaikaisen valtionosuuskorotuksen kautta lisärahoituksen joko suoraan sairaanhoitopiireille tai erikseen määritellyin perustein kunnille. Näin menetellen väliaikaiseksi tarkoitettu lisärahoitus voidaan vähentää maakunnille siirtyvistä kustannuksista, eikä pandemian jälkihoito vaarannu sen takia, että kuntien rahoitusintressi lakiuudistuksen takia ei puolla sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvattamista vuosina 2021-2022.

Lakien hyväksymishetkellä ei voida arvioida uudistuksen lopullista vaikutusta yksittäiseen kuntaan. Heikentynyt kuntatalous ja koronavirusepidemia vaikuttavat uudistuksen laskelmiin. Uudistuksen rahoituslaskelmat – kustannusten ja tulojen siirto, kunnan talouden tasapainon muutoksen tarkastelu ja siitä johdettavat pysyvät tasauserät – tehdään poikkileikkauksena.

19,1 miljardin euroa kustannuksia ja tuloja siirretään kunnista maakuntiin ”koronavuosien” tietoihin perustuen. Kuntatalouden muuttunut tilanne, erityisesti covid19-epidemia, vaikuttaa juuri vuosiin 2020-2022, joiden kustannus- ja tulotietoja käytetään uudistuksen laskelmien pohjana.

Koska covid19-epidemia vaikuttaa kaupunkien ja kuntien tuloihin erityisesti vuonna 2020 ja menoihin myös vuosina 2021 ja 2022, uudistuksen pysyväksi osaksi kuntien valtionosuuteen jääviä siirto- ja tasausmekanismeja ei voi perustaa näiden vuosien tietoihin. Uudistusta tulee joko siirtää, lakiluonnoksessa esitettyjä laskentavuosia tulee muuttaa tai siirto- ja tasausmekanismien laskennassa käytettävistä tiedoista tulee erottaa covid19-epidemian vaikutus sekä tulo- että menopuolelta.

Myös sekä kuntavaikutuksiin että maakuntien rahoitukseen liittyen laskelmien keskeneräisyys ja päivittyminen uudistuksen edetessä johtaa siihen, että lopullisten, yhteismäärältään yli 20 miljardin euron vaikutusten tekeminen on mahdollista vasta syksyllä 2023, jolloin uudet sote-maakunnat ovat jo toiminnassa. Heti uudistuksen voimaantulon jälkeen on oltava valmius tehdä tarvittavat korjausliikkeet kuntien rahoitusjärjestelmään.

Uudistuksen tavoitteena oleva väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen ja tämä edellyttää myös kuntien järjestämismvastuulle jäävien palvelujen ja niiden rahoituksen turvaamista, jotta tavoitteeseen olisi mahdollista päästä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin on kannatettava lisä sekä sote-maakuntien rahoitukseen että myös kuntiin. Myös kannustinta yhteisen työn tekemiseen tulisi miettiä.

Pelastustoimen tehtävien rahoituksesta:

Lakiluonnoksen yhteydessä julkaistujen rahoituslaskelmien perusteella Etelä-Karjalan pelastustoimen osalta laskennallinen rahoitusmuutos olisi -15 % (-15 € / asukas) siirtyviin kustannuksiin nähden. Harva-alueiden turvallisuuspalveluja ei voida enää heikentää. Pelastustoimen rahoituksen osalta tulee huolehtia siitä, että laskennalliset rahoitusperusteet ovat tarkoituksenmukaiset turvaten pelastustoimen kehittämisen ja vähintään nykyisen palvelutason

ylläpitämisen maakuntien alueilla. Riskitekijäkerroin tunnistaa I- ja II-riskiruudut, mutta ei huomioi riskialueille asetettujen toimintavalmiusaikavaatimusten aiheuttamia vaatimuksia paloasemien ja niiden henkilöstöjen määrälle. Rahoitusperusteissa tulee huomioida myös sote-maakunnan erityispiirteet pelastustoimen riskien ja onnettomuuksien perusteella (suuret metsäteollisuuskohteet, vaaralliset aineiden valmistus, säilytys ja kuljetus, vesistöalueet, rajanylityspaikat, ilmailuliikenne, lähialueyhteistyö Venäjän kanssa jne.).

Mikäli rahoitusperusteet johtaisivat tuohon -15 %:n laskuun pelastustoimessa, vaatii se toimintojen sopeuttamista ja hyväksymällä tästä syntyvä palvelutason lasku sekä se, että kansalaisten alueellista yhdenvertaista kohtelua ei kyetä varmistamaan. Pelastustoimen rahoitusperusteilla tulee turvata maakuntien pelastustoimen nykyinen palvelutason ylläpitäminen. Pelastustoimen rahoitusperusteissa tulee huomioida alueen erityispiirteet kuten esimerkiksi alue- ja väestörakennemuutokset, alueen riskikeskittymät / -kohteet, harvaan asuttujen alueiden pelastustoimen valmius, pitkät etäisyydet, laajat vesistöalueet, saaristot, kansainvälinen rajaliikenne ja muut alueen erityispiirteet, jotka vaativat määrättyjen pelastustoimen järjestelmien ylläpitämistä.

Mikäli maakunnallisen pelastustoimen rahoitusta koskeviin säädöksiin jää vakavia valuvikoja, on sillä varmuudella hallitusohjelman ja uudistuksen tavoitteiden vastaisesti kielteisiä vaikutuksia palvelujen saatavuudelle, saavutettavuudelle ja yhdenvertaisuudelle sekä palveluverkon kattavuudelle.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei pääosin

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

ei pääosin

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Valtionosuuslain 25 § 5 momentti: muutetaan laskennallista kiinteistöveroä koskevalta osin nykyisin voimassa olevaa lakia vastaavaksi, jossa huomioon otetaan vain 50 prosenttia ydinvoimalaitosten laskennallisesta kiinteistöverosta. Kiinteistöveroä ei tule vastaisuudessakaan muilta osin sisällyttää verotuloihin perustuvaan tasaukseen. Kiinteistöveron tulee jäädä puhtaasti kunnan omaksi tuloksi, jotta kunnan maankäyttöpöliitiikan tuoma hyöty jää kunnalle.

Valtionosuuslain 28 §: poistetaan pykälä. Poistettava myös toimeentulotukilain 5 b §. Kuntien rahoitusosuus perustoimeentulotuesta tulee sote-uudistuksen yhteydessä poistaa kokonaan.

Rahoitus siirretään joko suoraan valtion varoista Kelalle maksettavaksi tai sote-maakuntien rahoitukseen sisällytetään kuntien nykyinen vastuu perustoimeentulotuen rahoituksesta. Perustoimeentulotuki on sosiaalihuoltoa, jonka rahoitus ei sosiaalipalvelujen järjestämistäsiirron jälkeen enää kuulu kunnille.

Valtionosuuslain 29 ja 30 §:t: 29 §:ssä säädetty muutosrajoitin poistetaan kokonaan. 30 §:ssä säädetty järjestelmämuutoksen tasaus määritellään pysyvästi niin, että tasapainotilan muutos on 0 euroa asukasta kohden. Koska sote-uudistus toteutetaan kunta-valtio-suhteessa neutraalisti, ei ole perusteltua, että siitä aiheutuisi myöskään kuntien kesken erilaisia rahoitusvaikutuksia osan kuntia hyötyessä ja osan kuntia kärsiessä muutoksista.

Valtionosuuslain 29 § 3 momentti: Lisätään momenttiin, että kunnan siirtyviä kustannuksia laskettaessa huomioon ei oteta sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämiseksi perustetun yhteistoiminta-alueen jo toteutetun palkkaharmonisoinnin aiheuttamaa kustannuksen lisäystä. Lisäys on välttämätön, jotta yhteistoiminta-alueen perustaneet kunnat eivät joudu eriarvoiseen asemaan niiden kuntien kanssa, joiden henkilöstö vasta sote-maakunnan aloittaessa siirtyy pois kunnan palveluksesta.

Valtionosuuslain 31 §: kaikki pykälässä mainitut valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset tulee poistaa. Kilpailukykyopimuksen mukainen työajan pidennys on päättynyt. Pitkäaikaistyöttömien eläketuen menot eivät kuulu kunnan rahoitettavaksi, koska tässä lausunnossa esitettävän työttömyysturvalain 14 luvun 3 a §:n poiston myötä rahoitusvastuuta ei ole kunnilla. Lääkärihelikopteritoiminta ei kuulu sote-uudistuksen myötä kuntien rahoitettavaksi. Digitalisaation kannustinjärjestelmä tulee purkaa.

Valtionosuuslain 57 §: 16 vuotta täyttäneen ja tätä vanhemman perushinnan tulee olla merkittävästi esitettyä 60 euroa korkeampi. 60 euroa ei vastaa lähellekään laskennallista kustannusta, joka kunnille muodostuu tämän lain mukaisista aikuisväestöstä koskevista tehtävistä, kuten kirjastoista, kulttuuritoiminnasta, ympäristönsuojelusta ja ympäristöterveydenhuollosta. Perushinnan tulisi olla vähintään 120 euroa.

Työttömyysturvalain 14 luvun 3 a §: poistetaan kuntien vastuu työmarkkinatuen rahoituksesta. Sote-maakunnille jää vastuu kuntouttavan työtoiminnan tuottamisesta. Etelä-Karjalan kokemus on, että etenkin työmarkkinatuen kuntaosuuteen on voitu vaikuttaa pääsääntöisesti kuntouttavan työtoiminnan kautta. Kunnille ei jää tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa työmarkkinatuen kuntaosuuteen, jos asiakasohjaus on sote-maakunnan vastuulla. Maakunnallisesti tulisi voida myös säilyttää olemassa olevat toimivat mallit työllisyyden hoidossa. Etelä-Karjalan maakunnassa, jossa väestömäärä on suhteellisen pieni ja työssäkäyntialueena toimii käytännössä koko maakunta on ollut toimivaa, että etenkin monialaista palvelua tarvitsevien työttömien työnhakijoiden palvelukokonaisuudesta on vastannut maakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Kuntien roolina on ollut tämän kohderyhmän työllistäminen (palkkatuki/kuntouttava) ja ennen muuta vaikuttaa alueen työllistymiseen elinkeinopolitiikan kautta. Vaikeimmin työllistettävien palveluissa on painottunut sekä sosiaali- että terveystalouden palvelujen ensisijainen tarve. Alueellisesti toimivat mallit tulisi turvata jatkossakin.

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Covid-19-pandemian talousvaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin siirtyvien kustannusten laskennassa on pystyttävä huomioimaan. Koska kansantalouden näkökulmasta on

järkevää resursoida pandemian hoitoon ja sen seurauksena esille nouseviin palvelutarpeisiin, on välttämätöntä, että valtio osoittaa väliaikaisen valtionosuuskorotuksen kautta lisärahoituksen joko suoraan sairaanhoitopiireille tai erikseen määritellyin perustein kunnille. Näin menetellen väliaikaiseksi tarkoitettu lisärahoitus voidaan vähentää maakunnille siirtyvistä kustannuksista, eikä pandemian jälkihoito vaarannu sen takia, että kuntien rahoitusintressi lakiuudistuksen takia ei puolla sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvattamista vuosina 2021-2022.

Lakien hyväksymishetkellä ei voida arvioida uudistuksen lopullista vaikutusta yksittäiseen kuntaan. Heikentynyt kuntatalous ja koronavirusepidemia vaikuttavat uudistuksen laskelmiin. Uudistuksen rahoituslaskelmat – kustannusten ja tulojen siirto, kunnan talouden tasapainon muutoksen tarkastelu ja siitä johdettavat pysyvät tasauserät – tehdään poikkileikkauksena.

19,1 miljardin euroa kustannuksia ja tuloja siirretään kunnista maakuntiin ”koronavuosien” tietoihin perustuen. Kuntatalouden muuttunut tilanne, erityisesti covid19-epidemia, vaikuttaa juuri vuosiin 2020-2022, joiden kustannus- ja tulotietoja käytetään uudistuksen laskelmien pohjana.

Koska covid19-epidemia vaikuttaa kaupunkien ja kuntien tuloihin erityisesti vuonna 2020 ja menoihin myös vuosina 2021 ja 2022, uudistuksen pysyväksi osaksi kuntien valtionosuuteen jääviä siirto- ja tasausmekanismeja ei voi perustaa näiden vuosien tietoihin. Uudistusta tulee joko siirtää, lakiluonnoksessa esitettyjä laskentavuosia tulee muuttaa tai siirto- ja tasausmekanismien laskennassa käytettävistä tiedoista tulee erottaa covid19-epidemian vaikutus sekä tulo- että menopuolelta.

Myös sekä kuntavaikutuksiin että maakuntien rahoitukseen liittyen laskelmien keskeneräisyys ja päivittyminen uudistuksen edetessä johtaa siihen, että lopullisten, yhteismäärältään yli 20 miljardin euron vaikutusten tekeminen on mahdollista vasta syksyllä 2023, jolloin uudet sote-maakunnat ovat jo toiminnassa. Heti uudistuksen voimaantumisen jälkeen on oltava valmius tehdä tarvittavat korjausliikkeet kuntien rahoitusjärjestelmään.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

kyllä pääosin

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Arvonlisäverolain 130 a §: täsmennetään 2 momenttia tai vaihtoehtoisesti 38 b §:ää siten, että kunnalla on oikeus saada palautuksena laskennallinen vero esiovetuspalvelujen ostoista. Tämä on vallitseva verotuskäytäntö, mutta arvonlisäverolaki on puutteellisesti kirjoitettu tältä osin.

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämistä vastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

Uudenmaan erillislaissa on esityksen mukaan pyritty vastaavanlaisiin säädöksiin ja huomioihin kuin muiden sote-maakuntien kohdalla. Uudenmaan erillisratkaisulla ja HUS-järjestämissopimuksella ei tulisi olla vaikutusta koko yhteistoiminta-alueen toimintaan ja yhteistoiminta-alueen sopimuksen sisältöön (suhteessa muihin alueen sote-maakuntiin eli Päijät-Hämeeseen, Kymenlaaksoon ja Etelä-Karjalaan).

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

Palvelujen tulee olla joustavasti saatavilla ja uudistuksen tukea sujuvaa hallintoa. Uudistuksessa tärkeintä on toiminnallinen integraatio, jolla palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä hoidon jatkuvuus turvataan.

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereininen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä pääosin

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä pääosin

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä pääosin

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Vaikutusten arvioinnissa tulisi ottaa täydentävästi tai muuttavasti huomioon ennen kaikkea rahoitukseen/talouteen liittyvät näkökulmat sekä covid19-epidemian jälki- ja heijastevaikutukset tulevaan.

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei pääosin

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

Pelastusviranomaisille on lainsäädännöllä asetettu turvallisuusverkon käyttövelvoite. Turvallisuusverkon käyttövelvoite koskee sellaista valtion johtamiseen ja turvallisuuteen, maanpuolustukseen, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, rajaturvallisuuteen, pelastustoimintaan, meripelastustoimintaan, hätäkeskustoimintaan, maahanmuuttoon ja ensihoitopalveluun liittyvää viranomaisten sisäistä, välistä ja ulkoista yhteistoimintaa ja viestintää, joissa noudatetaan korkean varautumisen tai turvallisuuden vaatimuksia. Turvallisuusverkossa käytettävät yhteiset viranomaisten tietojärjestelmät, jotka edellyttävät korkean varautumisen tai turvallisuuden vaatimuksia, tulevat lisäämään pelastuslaitosten nykyisiä ICT-kustannuksia. Nämä tulee huomioida myös pelastustoimen rahoituksessa.

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

Yhdenmukaisen valvonnan ja ”vuoropuhelun” seurauksena on todennäköistä, että jollakin aikavälillä järjestelmiä tullaan yhdenmukaistamaan. Tähän varattava rahoitus ja poistuvien järjestelmien kustannukset ovat tässä vaiheessa epäselvät.

a) vuosina 2021-2022?

- Covid 19 vaikutus alueen kuntien ja sote-kuntayhtymän toimintaan ja rahoitukseen
- Sote kustannusten minimointi ja kuntien haaste vastata kasvaviin hyvinvointihaasteisiin

b) vuosina 2023-2024?

- Työllistäminen, työnjako ja rahoitus ja lainsäädäntö selkeytettävä TE-palvelut, sote-maakunta, kunta ja Kela

c) vuodesta 2025 alkaen?

- Vaikutukset kuntiin ja sote-maakuntiin ja niiden kesken (yhdyspinta ja neuvottelumenettelyt yms.)
- Palvelutuotannon ml. yksityisten tuottajien vaikutus hyte-kertoimeen ja järjestäjän kyvyt ohjata tuotantoa tästäkin näkökulmasta
- Työllistäminen, työnjako ja rahoitus ja lainsäädäntö selkeytettävä TE-palvelut, sote-maakunta, kunta ja Kela
- Maahanmuuttopalvelut

a) vuosina 2021-2022?

Ei kantaa, sillä ei lausuntohetkellä olisi kohdistumassa Etelä-Karjalaan. Tämä sillä oletuksella, että ympärivuorokautinen päivystys lakiesityksestä poiketen sallitaan hankittavaksi ostopalveluna (ks. aiempi muutosesitys Järjestämislaki 12§).

b) vuosina 2023-2024?

Ei kantaa, sillä ei lausuntohetkellä olisi kohdistumassa Etelä-Karjalaan. Tämä sillä oletuksella, että ympärivuorokautinen päivystys lakiesityksestä poiketen sallitaan hankittavaksi ostopalveluna (ks. aiempi muutosesitys Järjestämislaki 12§).

c) vuodesta 2025 alkaen?

Ei kantaa, sillä ei lausuntohetkellä olisi kohdistumassa Etelä-Karjalaan. Tämä sillä oletuksella, että ympärivuorokautinen päivystys lakiesityksestä poiketen sallitaan hankittavaksi ostopalveluna (ks. aiempi muutosesitys Järjestämislaki 12§).

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

ei

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

henkilöstösiirrot

muuta, mitä?

Kohta 86: hallinto ja johtaminen, henkilöstösiirrot, talous, omaisuusjärjestelyt, tietohallinto ja ICT.

Lisäksi:

- Kunta-sote maakunta yhdyspinnalla tapahtuvan kehittämistyön ja johtamisen mahdollistaminen: Lape yhteistyön kehittäminen ja ko. toimintamallin laajentaminen koskemaan myös muita ikäryhmiä kunta sote-maakunta yhdyspinnalla
- Ikäihmisten sekä lasten ja nuorten palvelujen kehittäminen nykyisestään, myös erityistasolla; kehittämiset, jotka eivät suoraan tule tulevaisuuden sote-keskuksen kautta
- Ennaltaehkäisevien palvelujen ja kasvuympäristöön tehtävään työn vahvistaminen
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiedolla johtaminen ja hyte-kertoimen vaikutusten arviointi
- Pelastustoimen järjestelmäkustannukset

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Iskanius Jari
Lappeenrannan kaupunki